

Sacos Europapolitiska ståndpunkter

Saco är i grunden positivt till samarbetet inom den Europeiska Unionen. EU är ett viktigt fredsprojekt, som i över 60 år har lyckats lösa intressekonflikter mellan demokratiska nationer i Europa på fredlig väg. Genom den fria rörligheten för varor, personer, tjänster och kapital skapas också förutsättningar för att tillsammans öka välförhållandet i Europa.

Den fria rörligheten och framväxten av den inre marknaden gynnar både Sverige och Europa som helhet. Vi tjänar alla på att utländska akademiker kommer hit för att arbeta, studera eller forska. Sacoförbundens välutbildade medlemmar drar stor nytta av möjligheterna att fritt söka arbete på annat håll i Europa.

Sedan Sverige gick med i EU år 1995 har EU fått allt större påverkan på den svenska arbetsmarknaden. EU-rätten griper ibland in på områden där EU inte har någon egentlig EU-kompetens, som till exempel när det gäller lönebildning, strejkrätten, näringslivsfrågor eller möjligheten att teckna kollektivavtal. Den inre marknaden innebär ett visst behov av gemensamma regler på den europeiska arbetsmarknaden, så att inte företag konkurreras ut genom att andra tillåts ha oskäligen villkor för de anställda. EU har därför antagit ett antal direktiv som ska lägga fast miniminivåer på arbetsmarknaden i hela EU. Det har också visat sig att den svenska kollektivavtalsmodellen, där parterna utan statens inblandning kommer överens om löner och andra anställningsvillkor, lätt kan undergrävas om man inte ständigt påpekar att modellen finns, fungerar och ska bibehållas.

Redan från början har arbetsmarknadens parter involverats i EU:s beslutsfattande. Innan EU-kommissionen lägger förslag som reglerar förhållanden på arbetsmarknaden, är den skyldig att rådgöra med parterna – i första hand Europafacket (ETUC) och BusinessEurope – genom den s.k. sociala dialogen. Inom ramen för den sociala dialogen har parterna också slutit avtal på EU-nivå, som antingen omvandlats till direktiv eller upprätthålls av parterna själva på nationell nivå. Under 2010-talet har den

sociala dialogen allt mer fått stå tillbaka för så kallade öppna konsultationer, där vem som helst kan komma med synpunkter på kommissionens förslag. Kommissionen inledde 2015 en återlansering av den sociala dialogen. Inom ramen för den ”Europeiska pelaren för sociala rättigheter” och principen 8 som rör sociala dialogen och involverandet av arbetstagare försöker man stärka den sociala dialogen på olika vis.

2010-talets djupa ekonomiska kris har inneburit stora påfrestningar på framförallt euro-länderna. Även utanför eurozonen har dock EU:s medlemsstater tvingats till en mer sammanhållen ekonomisk styrning. I takt med att arbetslösheten steg till skyhöga nivåer i de mest krisdrabbade länderna, kom det också krav på ett ännu närmare ekonomiskt samarbete i eurozonen, bland annat beslutades år 2012 om en bankunion som Sverige valde att ställa sig utanför. EU:s medlemsländer är nu med vissa undantag tillbaka i ekonomisk balans och arbetslösheten har sjunkit till nivåer som innan den ekonomiska krisen.

Det finns med andra ord ett antal olika frågor som EU fattar beslut om, och som i olika grad påverkar Sacoförbundens medlemmar.

I det följande lyfter vi några av de frågor på EU-nivå som framstår som viktigast för Saco att bevaka, och vilken som är Sacos grundinställning i dessa. Utgångspunkten är värnandet av grundläggande fackliga värderingar och av Sacomedlemmarnas intressen och upprätthållandet av den svenska kollektivavtalsmodellen. Vi agerar utifrån en värdegemenskap baserad på Sacoförbundens medlemmars utbildning, kunskap och kompetens.

Saco kommer att driva dessa frågor både gentemot riksdag och regering i Sverige och – tillsammans med fackliga kollegor i Europafacket och Eurocadres och via LO/TCO/Sacos gemensamma Brysselkontor – gentemot Europaparlamentet och EU-kommissionen.

Dokumentet uppdateras årligen.

Det europeiska samhället i stort

Det europeiska samarbetet är positivt för Sverige och för Sacos medlemmar. Saco ser samtidigt med stor oro på att en del medlemsländer i EU håller på att återvända till nationalistiska impulser och ställningstaganden. Freden och den fria rörligheten i Europa är viktiga resultat av EU-samarbetet, som vi nu ser hotat av nationalism, protektionism och främlingsfientlighet över hela kontinenten. Antalet euroskeptiker i Europaparlamentet är

oroväckande högt och många förutspår en ökning av representanter från högerextrema partier i parlamentet efter EU-valet i maj 2019.

Det är av vitalt intresse för Sverige att eurozonen är stabil och förmår generera ekonomisk utveckling. Sverige bör därför inte ställa sig i vägen för en närmare ekonomisk integration av euroländerna, t.ex. beslut om att samordna transfereringssystemen i eurozonen. Däremot bör Sverige säkerställa att beslut som rör hela EU fortsätter att fattas i EU:s ordinarie beslutssystem.

Saco ser med oro på den oförmåga till sammanhållet agerande som EU:s medlemsstater visat i samband med den kraftiga ökningen av **asylsökande**. Det är angeläget att man överallt i EU både upprätthåller asylrätten och agerar för en snabb integration av de flyktingar som kommer.

Det brittiska folkets ställningstagande för ett utträde ur EU, **Brexit**, är olyckligt men måste respekteras. I mars 2019 lämnar Storbritannien EU och fortfarande pågår intensiva förhandlingar för att få ett utträdesavtal på plats. Det är angeläget att detta utträde blir så smidigt som det bara kan. Storbritannien är Sveriges fjärde största handelspartner inom EU idag och många svenskar och svenska företag är verksamma där. Sverige bör därför verka för fortsatt goda och nära relationer mellan EU och Storbritannien. Vi ser att detta bäst tillgodoses genom att britererna så långt möjligt även fortsättningsvis är en del av EU:s inre marknad, med öppna gränser och frihandel, men även de åtaganden som följer av detta.

EU:s budget behöver reformeras, så att betydligt mindre resurser läggs på den gemensamma jordbrukspolitiken. I gällande budget, är det dock viktigt att resurserna används på bästa möjliga sätt också i Sverige. Inte minst bör den europeiska socialfonden användas på ett sätt som knyter nära an till arbetsmarknadens struktur och funktionssätt. Socialfonden bör också användas till att stärka den sociala dialogen i de medlemsländer där denna är svag. Inom ramen för planeringsterminen har man nu också integrerat europeiska pelaren för sociala rättigheter (se nedan).

Det är fortfarande angeläget att uppnå de mål som anges i **EU2020**-strategin, och strukturomvandlingar är nödvändiga i många av EU:s medlemsländer. På grund av den ekonomiska krisen är det däremot osannolikt att målen nås i tid, men Sverige har dock uppnått flera av målen i denna strategi gällande bland annat sysselsättning.

Beskattning är främst en nationell angelägenhet. Däremot bör EU:s medlemsländer i större utsträckning samarbeta för att få verktyg på plats för att till exempel förhindra gränsöverskridande skattefusk. EU bör dessutom uppmuntra medlemsländer att ta bort skattetekniska hinder som hämmar tillväxt och sysselsättning.

Saco ställer sig i grunden positiv till en **Europeisk pelare för sociala rättigheter**. Det finns fortfarande mycket för EU att göra i syfte att stärka den sociala sammanhållningen i EU och samtidigt främja den fria rörligheten. Det är dock inte önskvärt med någon ytterligare kompetensöverföring från medlemsstaterna till EU. För att värna den svenska kollektivavtalsmodellen bör istället erfarenhetsutbyte och öppen samordning prioriteras på de flesta områden. Pelaren ska i första hand betraktas som ett politiskt måldokument, och inte som ett juridiskt dokument med rättigheter som kan åberopas i den europeiska domstolen.

Saco hyllar **fri handel och rörlighet** över gränserna. Det är avgörande för en liten, starkt exportberoende ekonomi som den svenska. Fortsatt sammanflätning av den internationella ekonomin är fortfarande ett gångbart recept för framgång. Därför är Sacos i grunden positiv till frihandelsavtal mellan EU och andra länder utanför EU. Samtidigt är det avgörande att ILO:s kärnkonventioner följs, att det politiska beslutsfattandet inte inskränks och att EU:s upphandlingsdirektiv kan fortsätta att gälla. Saco ser gärna att ett sammanhållet investeringsrättsligt system kommer på plats som undviker godtycklighet i frihandelsavtal. Saco ser därför Kommissionens förslag om Multilateral Investment Court (MIC) som positivt istället för andra alternativa investeringskydd som Investor-to-State Dispute Settlement (ISDS) eller Investment Court System (ICS).

Partsautonomin

Den svenska (nordiska) modellen, där lön och andra anställningsvillkor fastställs i avtal mellan arbetsmarknadens parter, skapar tillväxt och välstånd. Modellen ger en bra balans mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas intressen. Den skapar också flexibilitet genom anpassning till branschens och arbetsplatsens behov och förutsättningar. Av kollektivavtal följer också ett större ansvarskännande från parternas sida för tillämpningen av villkoren. Lagstiftning kan aldrig ge samma fördelar. Tack vare en ansvarsfull lönebildning har reallöneökningar de senaste tjugo åren skett i takt med produktivitetens utvecklingen och den svenska konkurrenskraften

har hållits intakt. Att värna den **svenska partsautonomin** är därför en grundsten i Sacos europapolitiska ståndpunkter. Partsautonomin utsätts dock för alltmer påtryckningar från EU genom olika direktiv.

Att införa generella **minimilöner**, som nu diskuteras i EU, skulle vara ett allvarligt politiskt ingrepp i partsautonomin. Saco kan inte heller acceptera förslag om allmängiltigförklaring av kollektivavtal, eftersom det skulle leda till svåra gränsdragningsproblem i branscher (t.ex. industrin) där flera olika kollektivavtal löper parallellt.

Saco är också tveksamt till europeiska **minimiinkomster**, dels eftersom det i första hand är en nationell angelägenhet, dels eftersom det i praktiken ofta handlar om någon form av minimilön. Gränsdragningen mellan inkomst och lön är mycket vanskelig.

Det vore enligt Saco också olyckligt att införa en definition av **arbetstagarbegreppet** på EU-nivå, eftersom det skulle riskera att underminera den svenska arbetsmarknadsmodellen på samma vis som t.ex. regler om minimilöner skulle göra. Ambitionen att erbjuda ett socialt skydd även till sk. self-employed workers bör snarare uppfyllas genom att se över kartellreglerna i artikel 101 i fördraget om EU:s funktionssätt, i syfte att på nationell nivå skapa utrymme för vissa egenföretagare att organisera sig.

Förslaget om en Europeisk Arbetsmarknadsmyndighet är Saco i grunden positiv till om det kan öka erfarenhetsutbyte och rörlighet på europeiska arbetsmarknader. Det finns dock vissa delar i förslaget som Saco ställer sig mer tveksam till, som att ha EU-gemensamma inspektioner och medlingsansvar. Saco är för att **yrkesinspektionen** stärks i EU:s länder, men önskar inte se en standardisering av inspektionens roll på EU-nivå. Innehållet i en inspektörs roll och arbete skiljer sig avsevärt åt mellan olika länder. I Sverige är det tack vare vår kollektivavtalsmodell arbetsmarknadens parter som bevakar efterlevnaden av arbets- och anställningsvillkor. Alla krav i EU på minimistandarder för yrkesinspektioner måste därför åtföljas av skrivningar om att det ska ske med respekt för arbetsmarknadsparternas roll i det nationella systemet.

Den fria rörligheten

En av de stora vinsterna med EU är den **fria rörligheten** för arbetstagare. Det gynnar svenska akademiker som vill arbeta i Europa, och det gynnar Sverige att utländska akademiker söker sig hit.

Utstationeringsdirektivet har i den fastställda revideringen fastlagt att balansera fackliga rättigheter och lika lön för lika arbete. Även om löner fortsättningsvis ska vara en helt nationell angelägenhet bör likabehandling gälla vid en svensk implementering för att undvika social dumping inom EU.

EU:s **blåkortsdirektiv** har inte haft någon större praktisk betydelse på den svenska arbetsmarknaden, i första hand eftersom den svenska lagstiftningen är ett enklare system jämfört med det parallella blåkortssystemet. Kommissionens förslag till revidering av direktivet är positivt i vissa delar, men Saco motsätter sig kraftigt att EU-reglerna ska ersätta nationell lagstiftning. Blåkortssystemet ska fortsatt vara ett parallellt system, där arbetstagare och arbetsgivare kan välja det system som bäst passar deras behov. Saco anser att det huvudsakliga kravet för att beviljas ett blåkort ska vara att lön och andra anställningsvillkor motsvarar tillämplig lag, kollektivavtal eller praxis för yrket eller branschen. Detta likabehandlingsvillkor bör, för de medlemsstater som vill, kunna kompletteras med nu gällande bestämmelse om en lönetröskel. Saco vill dessutom se tydligare bestämmelser om hur medlemsstaterna genom tillsyn och sanktioner ska kunna se till att systemet inte missbrukas.

När det gäller den kommande revideringen av EU-förordningen av **samordning av trygghetssystemen** (den s.k. 883-förordningen) så håller Saco med den svenska regeringen om att det ska räcka att ha arbetat en dag i det nya arbetslandet för att få räkna med arbetsperioder i ett tidigare arbetsland när man beräknar kvalificering för a-kassa. Saco är däremot tveksam till att förkorta perioden innan arbetslandets regler ska börja gälla.

Saco kan se ett visst värde i ett EU-direktiv avseende ett horisontellt skydd för **visselblåsare**. Den rättsliga grunden måste dock förläggas på arbetsrättslig grund istället för inre marknad, och det är också angeläget att eventuell EU-lagstiftning inte komplicerar det svenska rättsläget ytterligare.

Saco delar **yrkeskvalifikationsdirektivets** syn att antalet reglerade yrken i Europa behöver minska, för att inte rörligheten ska begränsas i onödan. Samtidigt kan vi konstatera att Sverige är ett av de länder som har allra lägst antal reglerade yrken i EU, och att minskningen inte i första hand bör ske här. Saco ser också positivt på Kommissionens ambition att stärka och bredda det europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar,

Eures, genom att inbegripa privata medlemmar. Saco uppmuntrar därför förbunden att delta aktivt i detta nätverk.

Den fria rörligheten för studenter är ytterligare en stor fördel med medlemskapet i EU. Saco ser därför mycket positivt på de möjligheter som **Erasmus+** erbjuder inom utbildningsområdet.

Saco är också positiva till den europeiska referensramen för kvalifikationer (**EQF**). EQF kan främja rörligheten i Europa och underlätta erkännandet av individers kunskaper, färdigheter och kompetenser. Det är därför viktigt att den svenska nationella kvalifikationsramen (SeQF) är konstruerad så att den kan kopplas till den europeiska referensramen. SeQF bygger på en EQF, vilken många europeiska länder är anslutna till. Det är av yttersta vikt att kvaliteten på de olika nivåerna upprätthålls, och att kriterierna inte tillåts urholkas. Samtliga nivåer bör också vara öppna för alla typer av kvalifikationer.

Fackliga och andra mänskliga rättigheter

Den fria förenings- och förhandlingsrätten är grundläggande för det fackliga uppdraget och en förutsättning för den svenska kollektivavtalsmodellen. Det skydd för **grundläggande fackliga rättigheter** som följer av ILO:s kärnkonventioner och Europarådets konvention om mänskliga rättigheter ska respekteras. Hänsyn till dessa måste också prägla skrivningarna i de handelsavtal som EU sluter med omvärlden. Dessa internationellt skyddade rättigheter är dock inte absoluta, vilket betyder att en prövning måste kunna ske från fall till fall.

I och med Lissabonfördraget är EU en egen juridisk person som sådan bör EU snarast ratificera den europeiska **konventionen om mänskliga rättigheter**.

Saco anser att det är olyckligt att det skett en förskjutning i balansen mellan grundläggande fackliga rättigheter och ekonomiska friheter på den inre marknaden. Denna obalans har också fört med sig att den fria rörligheten alltmer gripit in i den svenska kollektivavtalsmodellen. Ett **socialt protokoll** eller någon annan form av fördragsändring för att få till stånd en bättre balans mellan grundläggande fackliga rättigheter och fri rörlighet skulle kunna vara en möjlighet. Saco kan däremot inte ställa sig bakom de förslag till socialt protokoll som förts fram av bl.a. EFS och LO, och som innebär att fackliga rättigheter alltid och automatiskt ska överordnas den

fria rörligheten. Saco anser att grundläggande fackliga rättigheter och ekonomiska friheter ska stå på jämbördig fot.

Offentlig upphandling regleras idag i stor utsträckning av EU-rätten. Saco anser att det är rimligt att krav på villkor motsvarande kollektivavtal eller andra sociala krav ställs i offentliga upphandlingar i enlighet med det nya upphandlingsdirektivet. Däremot är det orimligt att direktivet i Sverige implementeras så att statliga myndigheter ges mandat att tolka svenska kollektivavtal.

Saco värnar **arbetstagarinflytandet**, dvs. rätten till information och samråd samt styrelserepresentation i bl.a. bolagsrättsliga direktiv och förordningar. Det vore önskvärt att generellt höja nivån när det gäller information och samråd i EU. Direktivet för tydliga och förutsägbara arbetsvillkor, också kallat **Arbetsvillkorsdirektivet**, anser Saco generellt är bra för att öka arbetstagarinflytandet inom EU, men motsätter sig vissa delar under pågående förhandlingar gällande kollektivavtalens status och facklig representation, som skär rakt in i den svenska partsmodellen. Det är också viktigt att svenska arbetstagare inte tappar rättigheter om ett bolags styrelse flyttar till ett annat land. Det är angeläget att det finns en miniminivå som alla länder måste uppfylla, så att frånvaron av arbetstagarinflytande inte blir bestämmande för var ett bolag lägger sitt säte. Saco ser med oro på den EU-dom om bolags säte (Polbud C-106/16), som har kommit fram till att etableringsfriheten gäller oavsett om en omlokalisering av bolagets säte till en annan medlemsstat syftar till att bedriva ekonomisk aktivitet där eller inte. Saco inväntar paketet med direktiven om bolagsrätt för att följa utvecklingen och vilken inverkan det kan ha när det gäller bland annat arbetstagarinflytandet.

SUP är en ny europeisk bolagsform som Kommissionen har föreslagit för att underlätta nyföretagandet. Facken har haft starka invändningar mot att förslaget inte skyddar arbetstagarnas rättigheter, och att risken är stor för brevlådeföretag som använder företagsformen i syfte att undvika skatte- eller arbetsrättsliga regler.

EU-kommissionen driver sedan 2007 ett arbete för att minska regelbördan för företag i EU inom det s.k. **REFIT**-arbetet. Saco har inga invändningar mot att regelverket förenklas, men det får inte ske genom att slentrianmässigt ta bort regler utan att se till deras värde för andra grupper och för samhället i stort. Det är också helt fel att **undanta mikroföretag** (dvs.

företag med färre än tio anställda) från EU-lagstiftning. Den snedvrider konkurrensen och innebär att en stor del av arbetskraften inte får samma skydd som övriga arbetstagare.

Redan när EU:s sociala regelverk i mitten på 80-talet utvidgades till att omfatta arbetsmiljö, etablerades en princip om miniminivåer. Syftet var att inget medlemsland ska tvingas att sänka sin skyddsnivå. Principen har fortsatt att gälla, inte minst för att ge EU:s nyaste medlemsstater rimliga möjligheter att komma ikapp. Nu ifrågasätts den av näringslivet och kallas **gold-plating**. Men möjligheten för medlemsstaterna att behålla eller införa högre skyddsnivåer är viktig att upprätthålla. EU ska inte kunna tvinga fram en sänkning av skyddet för de anställda, när avsikten ursprungligen var den omvända.

Den **strategiska ramen för arbetsmiljö** 2014–2020 som presenterades 2014 är alltför svag. Många av målen är mycket allmänt hållna, och det går inte att utskilja någon prioriteringsordning. För Sacos förbund är det mest centrala den psykosociala arbetsmiljön, stress och arbetsbelastning, och vi hade önskat ett större fokus på dessa frågor i en framåtsyftande strategi. Av den utvärdering av det europeiska regelverket för arbetsmiljö som kommissionen nyligen låtit göra kan man inte dra slutsatsen att den grundläggande strukturen behöver göras om. Saco är därför tveksam till kommissionens aviserade förslag i den riktningen.

Saco uppskattar kommissionens förslag till ”**work-life balance**”, som fokuserar på fädernas delansvar och en utbyggd barnomsorg som sätt för att öka det kvinnliga arbetskraftsdeltagandet i EU. Saco pekar då särskilt på vikten av rätt till ledighet, arbetsvillkor (t.ex. flexibla arbetstider) och barn- och äldreomsorg. I framtagandet av Europafackets förhandlingsposition har Saco särskilt framhållit att det inte är önskvärt med en obegränsad rätt att vara ledig för vård av nära anhörig, s.k. Carer’s Leave eftersom det skulle kunna utvecklas till en kraftfull kvinnofälla.

De sociala parterna i EU har inlett förhandlingar om ett **ramavtal angående aktivt åldrande**. Saco förordar i sammanhanget att kompetensutveckling bör garanteras också äldre arbetstagare, och skulle gärna se flexibla övergång från arbetsliv till pension.

Grundprincipen är att svenska arbetsrättsliga regler ska gälla för det arbete som utförs i Sverige. Samtidigt kan det finnas undantag till **lika-behandlingsprincipen**. Det är viktigt att respektera även utländska

kollektivavtal, framförallt om de svenska villkoren inte ger något mervärde för arbetstagaren.

Saco har i grunden en positiv inställning till **liberaliseringar**, eftersom konkurrens kan öppna möjligheter för nytänkande, effektiviseringar och kvalitetshöjningar. Sacos professionella yrkesutövare kan också dra nytta av möjligheterna att ta över driften av verksamheter. De juridiska otydligheterna i EU om tjänster av allmänt intresse behöver klaras ut, även om ett ramdirektiv riskerar att bli för stelt för att passa alla olika branscher.

Saco är positiv till den tekniska utvecklingen, och uppskattar att kommissionen presenterat en **Digital Agenda**. Däremot är det en stor brist att den digitala agendan inte också omfattar digitaliseringens konsekvenser för arbetsmarknaden, både vad gäller arbetsvillkor och hur man ska hantera den strukturomvandling som digitaliseringen för med sig.

Sedan flera år förs en diskussion i EU om att revidera **arbetstidsdirektivet** utan att man har lyckats, vare sig på politisk väg eller inom ramen för den sociala dialogen. Inom ramen för den sociala pelaren väntas dock kommissionen presentera initiativ om bl.a. annat implementeringen av arbetstidsdirektivet. Ur Sacos perspektiv fungerar direktivet i huvudsak bra, och även om det inte är utan problem, så förordar Saco inte någon förändring. Om man ändå ger sig in i en revidering är det viktigt att den s.k. opt-outen försvinner, att så mycket som möjligt ska kunna regleras genom kollektivavtal samt att gruppen autonoma arbetstagare, som idag är undantagna från delar av direktivet, snävas in ytterligare.

Standardisering av tjänster ses av många som nästa steg i förverkligandet av den inre marknaden. Det är emellertid nödvändigt att säkerställa att **tjänstestandardiseringen** inte kommer att styra sådant som arbetsmarknadens parter reglerar i kollektivavtal i Sverige. Inte heller ska det vara möjligt att genom tjänstestandarder gå in i frågor som regleras i nationell arbetsrättslagstiftning.

EU:s beslutsprocess

Ett viktigt sätt för arbetsmarknadens parter att komma till tals i EU:s beslutsprocess har varit inom ramen för den s.k. **sociala dialogen**. På senare tid har EU-kommissionen i allt högre grad valt att ha en helt öppen konsultation istället för att konsultera parterna. Detta är inte acceptabelt i de fall då frågan berör arbetsmarknaden och dess funktionssätt.

Det är viktigt att den sociala dialogen på EU nivå får den respekt från EU:s institutioner som den förtjänar. Det är välkommet att kommissionen nu har tagit initiativ för att återlansera och stärka den sociala dialogen inom EU. Tyvärr har den sociala dialogens funktion och ansvar ställts på sin spets i och med de två sektorsavtal för offentliganställda (EPSU) och hårfrisörer (Coiffeur EU) önskan att upptas som direktiv. Kommissionens vägran har föranlett domstolsprövning av Lissabonfördragets artiklar 153 – 155. Hur detta faller ut kommer att vara avgörande för den sociala dialogens status i framtiden.

Det är också angeläget att parterna kommer till tals i den europeiska planeringsterminen, både på europeisk och nationell nivå. Däremot kan Europafacket aldrig företräda svenska fackförbund när det gäller lönebildningen, som är och måste förbli en strikt nationell process.

Kommissionens initiativ att bereda beslut genom att offentliggöra s.k. färdplaner och inbjuda till synpunkter på dem är välkommet. Dock innebär färdplanerna att Kommissionens lagstiftningsprocess blir mer omfattande. Beslutet att lägga fram färre förslag innebär därmed inte mindre arbete för dem som bevakar EU:s beslutsprocess.

I ljuset av den ökade euroskepticismen är det angeläget att medborgarna kan följa EU:s beslutsprocess. Det är därför olyckligt att Europaparlamentets ökade beslutsrätt har lett till en kraftig ökning av s.k. **trialoger**, d.v.s. stängda förhandlingar mellan Europaparlamentet, Ministerrådet och Kommissionen i slutskedet av beslutsprocessen om ett EU-initiativ, utan möjligheter till insyn av allmänhet eller media.

EU-kommissionen använder sig ofta av **expertgrupper** som stöd i sitt lagstiftningsarbete. Kartläggningar har dock visat att företagsrepresentanter är klart överrepresenterade i expertgrupperna. Saco ansluter sig till Europafackets kritik och krav på en mer balanserad sammansättning av expertgrupperna.

En del direktiv kan ge kommissionen möjlighet att följa upp med olika **tillämpningsföreskrifter** (s.k. genomförandeakter eller delegerade akter). Det lämnar ett utrymme för tolkningar som är oklart hur stort det är. I en del fall, bl.a. dataskyddsförordningen, kan det leda till stora svårigheter. Det finns också risk för att en sådan utveckling kan leda till kringgående av den demokratiska beslutsprocessen på EU-nivå och

nationellt. Användandet av genomförande- och delegerade akter bör därför begränsas till ett minimum.

Arbetstvister i Sverige ska dömas av en svensk domstol. Detta framgår inte tydligt i den s.k. **Bryssel I-förordningen**, som därför måste ändras.